

Avdelningen för energieffektivisering
Enheten för resurseffektiva produkter
Anna Carlén
016-544 2161
anna.carlen@energimyndigheten.se

Marknadskontrollplan 2016

Ekodesign och energimärkning av energirelaterade produkter

Innehåll

1.	Bakgrund.....	3
2.	Förutsättningar för 2016 års marknadskontroll	3
3.	Marknadskontroll 2016.....	5
	Marknadskontrollinsatser uppdelat per produktgrupp	5
	Utredningar och förstudier för kommande marknadskontroll	8
4.	Samverkan genom internationella projekt	8
	Nordsyn.....	8
	Eepliant	9
	MS Tyr15	9
5.	Principer för urval av produkter att kontrollera	9
6.	Långsiktig planering inför 2017 – 2020	11
	Uppvärmningssystem och byggnader	11
	Belysning	11
	IT/Elektronik.....	12
	Hushållsapparater.....	12
7.	Allmänna mål för marknadskontroll.....	12
	Specifika mål för marknadskontroll	12
8.	Rättslig grund.....	14
	Övergripande	14
	Ekodesign.....	14
	Energimärkning	14
9.	Kontrollmetoder.....	15
	Marknadskontrollrådet och andra svenska marknadskontrollmyndigheter	16
	ADCO	16

1. Bakgrund

Energimyndigheten ansvarar för marknadskontroll av EU:s ekodesign- och energimärkningsdirektiv i Sverige. Direktiven är så kallade ramdirektiv där förordningar för olika produktgrupper tas fram och införs succesivt.

Ekodesigndirektivet sätter minimikrav på energiprestanda hos produkter som omfattas av lagstiftningen och förbjuder försäljning av de mest energi- och resurskrävande produkterna på EU-marknaden. Energimärkningsdirektivet synliggör produktens energianvändning och underlättar för konsumenter som vill göra energismarta val. Energimärkningen är obligatorisk för de produktgrupper som är reglerade och är också gemensam för EU-länderna.

Energimyndigheten ansvarar för marknadskontroll av totalt 43 förordningar med ekodesign- och/eller energimärkningskrav för ca 30 produktgrupper. Ytterligare ett antal produktgrupper är på väg att få lagkrav. Energimyndigheten har hittills fått tillsynsansvar för alla produktgrupper som beslutats inom ekodesign och energimärkning samt även för energimärkning av däck som ligger utanför de ovan nämnda direktiven. Allt eftersom nya produktgrupper tillkommer ökar behovet av resurser och samverkan med andra medlemsstater för att uppfylla kraven på tillsynsansvar för alla produkter.

Tillsyn av direktiven är medlemsstaternas ansvar. Kommissionen följer upp arbetet genom att begära in underlag gällande medlemsstaternas marknadskontroll.

2. Förutsättningar för 2016 års marknadskontroll

Resurserna för marknadskontroll minskade föregående år och det resulterade i att vissa av de planerade aktiviteter i 2015 års marknadskontrollplan ställdes in, provningar av stora cirkulationspumpar och vattenpumpar samt butikskontroller av värmepumpar, ackumulatortankar och varmvattenberedare genomfördes inte. De minskade resurserna innebar också att en inspektion av webbutiker fick reducerad omfattning, utredningar av hur marknadskontroll ska utföras för nya, mer komplexa produkter samt utåtriktad information om resultat från marknadskontroll kunde inte heller genomföras. Hänsyn till neddragningarna i insatserna år 2015 ska tas i marknadskontrollplanen för 2016.

Under 2015 trädde lagkrav för komplexa produkter som elpannor, ackumulatortankar och värmepumpar samt energimärkning för webbutiker i kraft. Implementeringen av lagkrav för uppvärmningsprodukterna är problematisk p.g.a. en mycket komplex lagtext och stora behov av information om lagkrav och vad de innebär för marknadsaktörer. Det finns också aktörer som inte än är medvetna om de nya lagkrav som gäller dom, de har heller ingen tidigare vana och kunskap om energimärkning och ekodesign.

I januari 2015 trädde nya lagkrav för försäljning via internet i kraft. En kontroll av energimärkning i webbutiker genomfördes därför 2015, urvalet var brett och gav en bra inblick i hur marknaden uppfyller de nya lagkraven. Över 90 % av webbutikerna uppvisade mer eller mindre allvarliga brister, flera av de stora affärskedjorna hade inte den elektroniska energimärkningen som krävs enligt de nya reglerna. I arbetet med inspektionen identifierades ett behov av mer information om de nya lagkraven gällande energimärkning på internet följt av en ny kontroll 2016.

Nya aktörer som berörs av lagkrav under ekodesign- och energimärkningsdirektiven består t.ex. av ett stort antal företag som tillverkar, säljer och ev. installerar produkter som värmepumpar, varmvattenberedare, solvärmeutrustningar, temperaturregulatorer till värmesystem och ackumulatortankar. Men även företag som driver webbutiker omfattas av lagkrav där kännedomen om lagstiftningen är mycket låg. Energimyndigheten måste därför arbeta i ökande omfattning med förebyggande marknadskontroll som informationsinsatser för att tillse att lagkraven implementeras för att ge rättvisa marknadsvillkor.

Under 2016 träder lagkrav i kraft för central ventilation och professionell kyla, även för dessa produkter finns behov av information och samverkan med branschen för att reda ut oklarheter i lagtexter. Därutöver efterfrågas samverkan från branschorganisationer där lagkrav träder i kraft 2017 och 2018 (fastbränslepannor och rumsvärmare). Behovet uppstår redan 2016 eftersom företagen måste anpassa sina produkter till de kommande lagkraven ca 1-2 år innan de träder i kraft.

Under 2016 deltar Energimyndigheten i två internationella projekt (Eepliant och MSTyr 15) där marknadskontrollprovningar kommer att genomföras.

För de nyligen reglerade uppvärmningsprodukterna elpannor, ackumulatortankar och varmvattenberedare har vi identifierat problem med provningsstandarderna. Standarderna är inte alltid robusta och resultaten riskerar därför att inte vara rättsäkra. Hur marknadskontroll kan genomföras på rättssäkert och korrekt sätt ska utredas genom en förstudie där ev. provning av enstaka produkter kan komma att ingå.

3. Marknadskontroll 2016

Marknadskontrollinsatser uppdelat per produktgrupp

Nedan sammanfattas de planerade marknadskontrollinsatserna under år 2016 för olika produktgrupper.

Om resurser finns för ytterligare insatser kan ytterligare aktiviteter komma att genomföras under 2016.

2016	Ekodesign provning	Energi-märkning Provning	Dokument-kontroll	Butik, Internet, Reklam	Reaktiva ärenden	Informations-insatser	Kommentar
Belysning							
Hembelysning	x	x		X	x		EU-projektet Eepliant
Reflektorlampor/LED	x	x		X	x		EU-projektet Eepliant
Gatu- och kontorsbelysning	x	x			x		
Hushållsapparater							
Torktumlare				x	x		Fysisk butik och webbutiker
Diskmaskiner	x	x	X	x	x		Fysisk butik och webbutiker
Tvättmaskiner	x	x	X	x	x		Fysisk butik och webbutiker
Dammsugare	x	x		x	x		Fysisk butik och webbutiker
Kyl-frys	x	x		x	x		Fysisk butik och webbutiker
Köksfläktar (ugnar och hållar ingår i samma förordning)	x	x	x	x	x		Köksfläktar. Ny produktgrupp, lagkrav jan 2015. Fysisk butik och webbutiker
Nätverksuppkopplade produkter (ingår i standbyförordningen)	x				x	x	Modem och boxar (som "skickas med")

2016	Ekodesign	Energi-märkning	Dokument-	Butik, Internet,	Reaktiva	Informations-	Övrigt
------	-----------	-----------------	-----------	------------------	----------	---------------	--------

	provning	Provning	kontroll	Reklam	ärenden	insatser	
IT/Elektronik							
Tv	X	x		x	x		Fysisk butik och webbutiker
Datorer och servrar					x		
Externa nätaggregat					x		
Enkla digitalboxar					x		
Uppvärmningssystem och byggnader							
Cirkulationspumpar	x				x		Stora pumpar – genomfördes ej 2015.
Luftkonditionering inkl. luftluftvärmepumpar				x	x		Inställd inspektion 2015. Kontroll i webbutiker
Pannor (el/gas/olja) och värmepumpar för vattenburna centralvärmesystem	x	x	x	x	x	X	EU-projektet Eepliant Kontroll i webbutiker – istället för 2015.
Varmvattenberedare			x	x	x	x	Förstudie inför provning 2017. Kontroll i webbutiker – istället för 2015.
Akkumulatortankar			x	x	x	x	Förstudie inför provning 2017. Kontroll i webbutiker
Central ventilation						x	Lagkrav 1/1 2016.
Fastbränslepannor						x	Lagkrav april 2017.
2016	Ekodesign provning	Energi-märkning Provning	Dokument-kontroll	Butik, Internet, Reklam	Reaktiva ärenden	Informations-insatser	Övrigt

Rumsvärmare						X	Ny produkt, Lagkrav jan 2018
Industri							
Elmotorer	x					x	IE3-motorer, lagkrav jan 2015
Fläktar						x	Provning 2015.
Vattenpumpar	x		x			x	Inför revidering av EU 547/2012. Genomfördes ej 2015.
Transformatorer	x					x	Förstudie 2015. Ny produkt.
Professionell kyla						x	Lagkrav jan 2016
Däck							
Däck		x			x	x	MSTyr15
Horisontella krav							
Networked standby	x					x	I alla provningar där krav gäller.

Reaktiva ärenden

Med reaktiva ärenden avses klagomål och rapporter från utomstående parter om att en produkt eller en butik misstänks ha brister avseende ekodesign- eller energimärkningskrav. Energimyndigheten tar emot dessa anmälningar och utreder löpande huruvida ärendena kräver marknadskontrollåtgärder.

Antalet reaktiva ärenden har historiskt varit lågt, men ett ökande antal väntas i samband med att nya produkter får lagkrav.

Förebyggande informationsinsatser

I kapitel 10 ”Kontrollmetoder” beskrivs olika typer av insatser. Marknadskontroll handlar inte enbart om inspektioner, kontroller och tester. Energimyndigheten arbetar även mycket med information om gällande regelverk till berörda tillverkare, importörer och återförsäljare, i syfte att möjliggöra att fler produkter på marknaden ska uppfylla gällande produktlagstiftning.

De förebyggande informationsinsatserna består vanligtvis i deltagande på branschmöten i egen eller andras regi, att svara på frågor samt publicera faktablad, nyhetsbrev, tidningsartiklar och pressmeddelande. Det är ofta ett sätt att arbeta

med implementering av nya lagkrav, men kan även behövas när lagkrav reviderats eller om det finns en hög grad av ”non-compliance” på marknaden.

Under 2016 kommer en stor del av informationsinsatserna riktas mot aktörer som tillverkar och säljer produkter som nyligen fått lagkrav t.ex. central ventilation, värmepumpar, ackumulatortankar och webbutiker.

Utredningar och förstudier för kommande marknads kontroll

Inom ekodesign och energimärkningsregelverken regleras nu helt nya typer av produkter: större system (sammansatta av flera delkomponenter), platsbyggda produkter, unika produkter (tillverkas endast i ett ex), mm. Denna typ av produkter ger helt nya förutsättningar för marknads kontrollen. Energimyndighetens marknads kontrollgrupp kommer under 2016 att fortsätta utreda hur marknads kontroll av denna typ av produkter kan bedrivas på ett effektivt sätt.

Energimyndigheten har också påbörjat ett arbete med att göra marknads kontrollen mer synlig, bl a eftersom en synlig marknads kontroll kan ha en reglerande effekt i sig. Detta arbete kommer också att fortsätta under 2016 genom pressmeddelanden och temarapporter.

Det finns också utredningsbehov för uppvärmningsprodukter då det har uppmärksammats att det finns problem med provningsstandarderna för ackumulatortankar, varmvattenberedare och elpannor. Resultaten är inte tillförlitliga, ibland erhålls orimliga resultat, det skapar problem för företag som t.ex. ska energimärka sina produkter och innebär att marknads kontrollen riskerar att inte vara rättssäker. Energimyndigheten har påtalat problemen med provningsstandarder för Kommissionen, men problemen är ännu inte lösta. För att kunna bedriva marknads kontroll över dessa produkter behöver det utredas hur provning och beräkning ska göras.

4. Samverkan genom internationella projekt

Nordsyn

Med finansiering från det Nordiska ministerrådet genomförs Nordsyn tillsammans med de nordiska ländernas tillsynsmyndigheter. Under 2016 – 2018 planeras fortsatt samverkan av marknads kontrollen av energirelaterade produkter. Fyra delprojekt genomförs utöver detta inom ramen för programmet. Programmet förbättrar möjligheterna för ett kontinuerligt samarbete och ger viktiga underlag och förutsättningar för en effektiv marknads kontroll i Norden, och i förlängningen inom EU/EEA.

Eepliant

Under 2016 fortsätter projektet Eepliant med 100% finansiering av EU:s Horizon 2020-program. Projektet bygger vidare på projektet Ecopliant, där Energimyndigheten deltog. Eepliant har en annan koordinator (Prosafe), en icke vinstdriven konsultfirma som har drivit många EU-projekt om marknadskontroll inom produktsäkerhetsområdet. Prosafe har stor erfarenhet av marknadskontroll av andra direktiv, och därmed kring operativ och strategisk marknadskontroll, vilket är mycket värdefullt för Energimyndigheten att ta del av. Projektet kommer fortsätta att utveckla best practice inom marknadskontroll av ekodesign och energimärkning och också genomföra koordinerade tester av belysning, uppvärmningsutrustning och skrivare.

MS Tyr15

EU-projekt där marknadskontrollprovningar av däck ska genomföras.

5. Principer för urval av produkter att kontrollera

Grunden för planeringen av marknadskontroll är att produktgrupper prioriteras där produktgruppen har:

- Stor potential för energieffektivisering
- Nya eller förändrade krav för produktgruppen
- Stor relevans för svenskt näringsliv
- Stor relevans för svenska konsumenter, t ex på grund av andra förutsättningar som nordiskt klimat, användarmönster eller andra svenska förutsättningar vilka skiljer sig från andra delar av den europeiska unionen.

Urvalet av specifika modeller av en viss produktgrupp beror på syftet med kontrollen och den aktuella situationen. Tre huvudprinciper kan utskiljas: riktat urval, slumpvis urval eller urval till följd av inkomna rapporter eller klagomål (reaktiv marknadskontroll):

Riktat urval (ofta riskbaserat), t.ex. baserat på:

- Ny produkt/nytt märke på marknaden
- Produkt/märke som vid tidigare kontroll uppvisat brister
- Produkt/märke för vilken vi tidigare fått utomstående klagomål och rapporter (från t ex konsument, bransch, ADCO, nordiska grannländer)
- Produkt/märke med hög marknadsandel (bästsäljare)
- Produkt/märke med låg marknadsandel
- Produkt/märke med hög energianvändning (sämre energimärkning)
- Produkt/märke med låg energianvändning (bra energimärkning)
- Produkt från lågprissegment
- Produkt som säljs genom viss försäljningskanal
- Annat

Slumpvis urval (för att få en bild över marknaden generellt):

- Slumpgenerator
- Annat slumpmässigt urval

Reaktiv marknadskontroll:

- Direkt urval till följd av utomstående klagomål eller rapport

6. Långsiktig planering inför 2017 – 2020

I detta kapitel beskrivs översiktligt de prioriterade marknadskontrollinsatserna för de närmaste åren. Ytterligare insatser kan givetvis bli aktuella, beroende på vilka ytterligare förordningar som beslutas under den närmsta tiden, indikationer från marknaden mm. Myndighetens anslag samt interna prioriteringar kan också göra att någon eller några av de beskrivna marknadskontrollinsatserna kan komma att utgå eller skjutas framåt i tiden.

Uppvärmningssystem och byggnader

Ekodesign- och energimärkningskrav för ett stort antal produkttyper inom HVAC-området (heating, ventilation and air-conditioning) träder i kraft från och med 2015.

Krav för rumsvärmare som använder el, gas, fasta eller flytande bränslen samt fastbränslepannor är nya produktgrupper som regleras under ekodesign- och energimärkningsdirektiven. Krav träder i kraft för dessa produktgrupper 2017, 2018, 2020 och 2022. Genom Energimyndighetens provningsverksamhet för konsumentinformation har det uppmärksammats att det finns produkter som använder fasta bränslen som inte uppfyller dagens nationella lagkrav. Produkterna är viktiga för att uppnå mål inom flera områden bl.a. luftkvalitet, fokus på marknadskontroll av dessa produkter är därför motiverat när ekodesignkraven träder i kraft.

Värmepumpar för vattenburna centralvärmesystem samt varmvattenberedare och ackumulatortankar är fortsatt viktiga att bedriva en aktiv marknadskontroll över på grund av stora effekter från lagkrav och stort intresse av produkterna från svenska konsumenter. Under 2017 kommer fortsatta informationsinsatser genomföras samt kontroller rörande energi- och produktpaketmärkningen.

Belysning

Belysning är ett prioriterat område för Energimyndigheten. Energimyndigheten har en unik kompetens inom belysning och belysningstester. Nya aktörer och tekniker tillkommer ständigt på belysningsmarknaden och myndighetens erfarenheter visar att många produkter uppvisar brister. Därmed förväntas marknadskontroll av belysning fortsätta ha hög prioritet under 2017-2020.

I regelverket för belysning finns flera beslutade ekodesignförordningar (beroende på typ av belysningsteknik mm.), en energimärkningsförordning och dessutom en föreskrift om energimärkning som fortfarande gäller. Lagstiftningen för belysning kan därmed uppfattas som relativt komplicerad för den oinsatte.

Energimyndigheten märker av detta på flera sätt, bl.a. genom en stor mängd frågor från importörer, återförsäljare och konsumenter. Information om belysningskrav kommer därför fortsätta vara ett prioriterat område under 2017-2019.

IT/Elektronik

Inom elektronikområdet gäller nu krav på nätverksstandby. De utökade kraven kommer innebära marknadskontroll av nya produkttyper och med nya metoder för Energimyndigheten. Detta kommer vara ett utvecklingsområde under åren 2017-2019.

Hushållsapparater

Inom test av tvätt- och diskmaskiner har Energimyndigheten en unik kompetens i och med att Testlab är det enda laboratoriet i Norden som är ackrediterat för provningar av dessa produktgrupper. Marknadskontrolltester kommer att fortgå under 2017-2020 för att upprätthålla den relativt goda nivån av produkter som uppfyller lagkrav. Kyl- och frysskåp är de produkter som hittills uppvisat flest produkter med brister, produkterna prioriteras därför i kommande marknadskontrollplaner.

7. Allmänna mål för marknadskontroll

Det övergripande målet med marknadskontrollen är att varor som gjorts tillgängliga på marknaden uppfyller gällande krav.

Med marknadskontroll menas i allmänhet den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som vidtas av ansvarig myndighet för att se till att produkter överensstämmer med lagstiftningens krav. Marknadskontrollen syftar till att skydda konsumenter och andra användare från produkter med bristande prestanda och säkerhet. Marknadskontrollen syftar även till att säkerställa rättvis konkurrens mellan ekonomiska aktörer.

Målet med Energimyndighetens tillsyn är att säkerställa en effektiv och rättsäker tillsyn med hög servicegrad och tilltro till systemet.

Specifika mål för marknadskontroll

Syftet med marknadskontroll av ekodesign- och energimärkningskrav är att säkerställa att alla reglerade produkter på marknaden uppfyller förordningarnas krav gällande energieffektivitet, teknisk dokumentation, märkning och konsumentinformation samt en effektiv och rättsäker tillsyn med hög servicegrad och tilltro till systemet för ekodesign- och energimärkningsdirektiven samt för däckmärknings-förordningen.

Att samarbeta med andra länder har fördelar ur både ekonomisk och teknisk synvinkel. Dessutom är samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter utpekat som ett krav i både EU-direktiv och svensk lagstiftning. Samarbetet kan innebära, utbyte av testresultat, gemensam testning, jämförande av testmetoder och utbyte av marknadskontrollplaner.

Många produkter som idag omfattas av krav är att definiera som så kallade konsumentprodukter. Dessa har haft krav på energimärkning under ett antal år och kunskapen om gällande krav är väl förankrade hos företagen. De senaste åren har dock fler och fler industriella produkter och uppvärmningsprodukter reglerats och nya målgrupper för information om krav, företagets ansvar och kommande marknadskontroll tillkommer. När nya krav tillkommer gäller inte dessa de produkter som redan finns på marknaden utan endast de som satts på marknaden efter att kraven trätt i kraft. Det är viktigt att nå ut med information till marknadens aktörer så att de får tid på sig att anpassa sig till nya krav. Av detta skäl genomförs ett antal proaktiva aktiviteter. Myndigheten bjuder regelbundet in till seminarier för att presentera vad som är nytt inom olika områden och vilka krav som gäller för tillverkare, importörer och återförsäljare av produkter som omfattas av lagstiftning. Myndigheten är dessutom flitigt anlitad som föredragshållare då olika organisationer eller företag önskar information om vad som är aktuellt.

Genom marknadskontrollplan 2016 samordnas marknadskontrollen när det gäller energimärkning och ekodesign. Genom detta uppnås fördelar då produkterna kan testas samtidigt för de olika tillsynsområdena. Detsamma gäller för marknadskontroll i butik och reklam samt dokumentkontroll.

Reaktiv marknadskontroll, det vill säga tillsyn till följd av inkomna rapporter eller klagomål om en viss produkt eller produktgrupp, kan komma att ske om myndigheten anser så nödvändigt. Med anledning av detta har det tagits fram ett speciellt formulär för anmälan på webben där det finns möjlighet för anmälaren att vara anonym. Myndigheten är skyldig att ta emot anmälningar av detta slag och informationen kan vara värdefull för att rikta direkta eller framtida insatser. Däremot finns ingen skyldighet för myndigheten att agera på anmälningar.

Det stora antalet produkter som myndigheten har tillsynsansvaret över kräver att arbete sker på ett korrekt strategiskt vis för att använda resurserna på ett effektivt sätt. Marknadskontrollplanen anvisar produktgrupp och typ av kontroll utifrån en riskbedömning samt energi-, konsument- och näringslivsrelevans.

Dokumentkontroll kommer även fortsättningsvis vara ett viktigt verktyg för tillsyn av produkter. Dokumentkontroll kan användas för att åstadkomma ett riktat urval av produkter som ska testas. Den kan också fungera som en egen, fristående marknadskontrollaktivitet och används då t.ex när nya krav har trätt i kraft (för att fånga ett större antal tillverkare) eller då tillsynen har lägre prioritet tack vare en väl fungerande marknad.

Aktiviteter och insatser inom området tillsyn ökar beroende på att antalet produktgrupper som omfattas blir fler och fler. De produkter som kommer att omfattas blir också mer och komplexa vilket innebär väsentligt utökad behov av analyser och tekniskt kunnande.

8. Rättslig grund

Övergripande

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter
- Förordning (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn

Ekodesign

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter
- Lag (2008:112) om ekodesign samt lag om ändring i lagen (2008:112) om ekodesign
- Förordning (2009:927) om tillsyn över energianvändande produkter, som omfattas av bestämmelserna i lagen (2008:112) om ekodesign
- Kommissionens förordningar om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/32/EG och 2009/125/EG (för komplett, uppdaterad lista, se www.energimyndigheten.se/ekodesign)

I förordning (2009:927) om tillsyn över energirelaterade produkter, som omfattas av bestämmelserna i lagen (2008:112) om ekodesign, framgår av 2 § att Energimyndigheten har tillsynsansvaret för energirelaterade produkter som omfattas av genomförandeåtgärder (produktspecifika förordningar). I 3 § framgår att Energimyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av lagen (2008:112) om ekodesign vad gäller energirelaterade produkter.

Ekodesigndirektivet utvidgades 2009 till att gälla energirelaterade produkter, från att tidigare gällt energianvändande produkter.

Energimärkning

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EG av den 19 maj 2010 om märkning och standardiserad produktinformation som anger energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser
- Lag (2011:721) om märkning av energirelaterade produkter
- Förordning om tillsyn över energirelaterade produkter, som omfattas av bestämmelserna i lagen (2011:721) om märkning av energirelaterade produkter
- Kommissionens produktspecifika förordningar (delegerade akter) om energimärkning (för komplett, uppdaterad lista, se www.energimyndigheten.se/ekodesign)
- Lag (1992:1232) om märkning av hushållsapparater (kommer att fortsätta gälla för produkter vilka inte omfattas av delegerade akter)

- Förordning (1994:1774) om märkning av hushållsapparater (kommer att fortsätta gälla för produkter vilka inte omfattas av delegerade akter)
- Energimyndighetens produktspecifika föreskrifter om energimärkning (kommer att fortsätta gälla för produkter vilka inte omfattas av delegerade akter)

Den svenska lagen (2011:721) om märkning av energirelaterade produkter implementerar direktiv 2010/30 om energimärkning i svensk lag och trädde ikraft i juli 2011. Denna lag ersätter lag (1992:1232) om märkning av hushållsapparater för de produkter vilka omfattas av delegerade akter, dvs. för energimärkningsföreskrifter som beslutats fr.o.m. 2010. Lag (1992:1232) kommer dock att fortsätta gälla för de produkter vilka ännu inte omfattas av delegerade akter.

Lag (2011:721) reglerar krav på etiketter och informationsblad, teknisk dokumentation mm. Lagen bestämmer även att Regeringen får utse tillsynsmyndighet för lagen och tillhörande delegerade akter (produktspecifika krav) samt de befogenheter tillsynsmyndigheten ska ha. Dessutom pekas ut att tillsynsmyndigheten även ska ha tillsyn över förordning EG 1222/2009 om däck.

I lagen (1992:1232) om märkning av hushållsapparater, som alltså fortfarande gäller parallellt med lag (2011:721), får enligt 4§ den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka metoder som skall användas för att bestämma energi och annan resursförbrukning samt bullernivåer, vilka tekniska beskrivningar som skall upprättas samt vilka metoder som skall användas vid kontroll av den lämnade informationen om energi- och annan resursförbrukning samt bullernivåer. Enligt lagens 5§ skall den myndighet som regeringen bestämmer se till att de föreskrifter följs som har meddelats med stöd av lagen.

Av förordning (1994:1774) om märkning av hushållsapparater framgår av 8 & 9 §§ att Statens energimyndighet är tillsynsmyndighet samt att myndigheten även får utfärda föreskrifter. Myndigheten har gett ut föreskrifter om information om energiförbrukning hos ett stort antal hushållsapparater.

9. Kontrollmetoder

Energimyndighetens marknadskontroll är till största del proaktiv och styrs av den årliga marknadskontrollplanen. Viss reaktiv marknadskontroll sker också, men antalet inkomna rapporter eller klagomål gällande ekodesign och energimärkning är fortfarande relativt få.

Energimyndigheten utför marknadskontroll genom provning av produkterna på eget eller externt laboratorium, kontroll av energimärkning i butik, på Internetbutik, i reklam samt genom dokumentkontroll.

I marknadskontrollen ingår även de informationsinsatser vi gör, inte minst mot små och medelstora företag där vi har ett speciellt utpekat ansvar. Målet med marknadskontrollen är som nämnts att varor som gjorts tillgängliga på marknaden

uppfyller gällande krav. Kontroll, inspektioner och rättsliga åtgärder gentemot tillverkare är en väg att uppnå detta mål. Ett annat sätt är att arbeta förebyggande med syfte att fler produkter på marknaden ska uppfylla gällande produktlagstiftning. Detta gör Energimyndigheten också, bl.a. genom informationsinsatser om gällande eller kommande krav, riktat till tillverkare, importörer och återförsäljare.

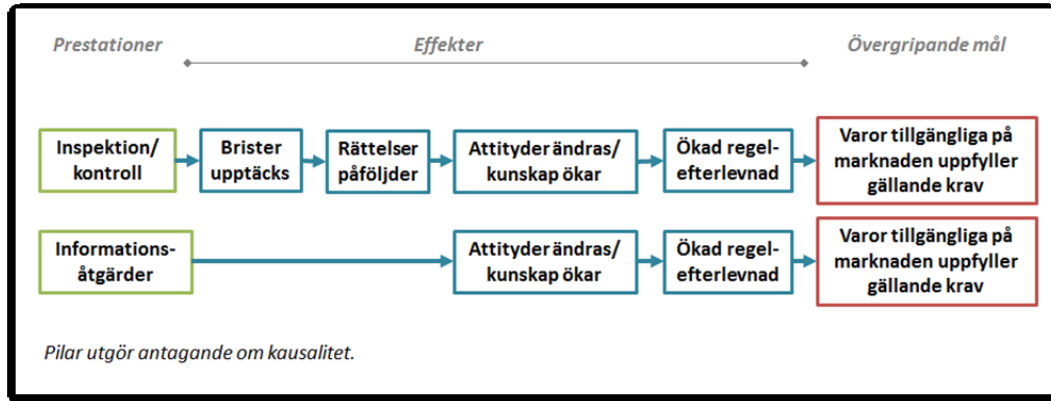

Bild: Två sätt att uppnå det övergripande målet: Att varor tillgängliga på marknaden uppfyller gällande krav. Källa: Marknadskontrollrådet

Marknadskontrollrådet och andra svenska marknadskontrollmyndigheter

Marknadskontrollrådet är ett nationellt samordningsorgan för frågor om marknadskontroll. Det fungerar framför allt som ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte mellan myndigheter. Marknadskontrollrådet består av 17 marknadskontrollmyndigheter. Swedac ansvarar för ordförandeskap och sekretariat för Marknadskontrollrådet.

Rådet har möten fem gånger per år. Energimyndigheten ser deltagandet som mycket värdefullt i och med kontakterna med andra myndigheter och den övergripande rapporteringen om vad som händer inom marknadskontrollen horisontellt i Sverige och EU.

Energimyndigheten har under de senaste åren intensifierat sitt samarbete med en annan myndighet inom Marknadskontrollrådet, nämligen Elsäkerhetsverket. Bl.a. har gemensamma informationsinsatser genomförts. Detta arbete planerar att fortsätta under 2016.

ADCO

Myndigheterna i olika EU-länder som ansvarar för marknadskontroll av ekodesign och energimärkning samarbetar också inom de s.k. ADCO-grupperna (administrative cooperation). ADCO-grupperna har möte på EU-nivå två gånger per år. Representanter från EU-kommissionen deltar också på dessa möten. Ofta diskuteras s.k. ”grey areas”, dvs. områden där lagstiftningen är otydlig. EU-kommissionens och ADCO-gruppernas tolkningar av otydligheter i lagstiftningen finns publicerade på publik webbplats. Energimyndigheten ser deltagandet i

ADCO-grupperna som mycket viktigt, framför allt för att ta del av andra marknadskontrollmyndigheters och Kommissionens erfarenheter och tolkningar.